

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 07.10.1970, sp. zn. Cpj 38/70, ECLI:CZ:NS:1970:CPJ.38.1970.1

Číslo: 2/1971

Právní věta: K výkladu některých sporných otázek ustanovení § 36 o. s. ř. ve znění zákona č. 158/1969 Sb.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 07.10.1970

Spisová značka: Cpj 38/70

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Obnova řízení, Péče o nezletilého, Řízení před soudem, Samosoudce, Senát, Věci pracovní, Věci práva rodinného, Výkon rozhodnutí

Předpisy: 100/1960 Sb. čl. 100 140/1961 Sb. § 86 57/1963 Sb. § 26 94/1963 Sb. § 13

§ 100

§ 14 99/1963 Sb. § 6

§ 176

§ 194

§ 212

§ 221

§ 228

§ 266

§ 268

§ 269

§ 290 60/1965 Sb. § 40

§ 36

§ 7

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I.

Věcmi pracovními podle § 36 odst. 2 o. s. ř. jsou spory o nárocích plynoucích nejen z pracovněprávních vztahů, upravených zákoníkem práce (pracovní poměr, učební poměr apod.), popřípadě jinými předpisy, ale také spory o nárocích plynoucích i z jiných vztahů, upravených právními předpisy spadajícími do jiných právních odvětví, pokud tyto vztahy vznikají při účasti na společenské práci, a mají tedy charakter pracovní (např. družstevněprávní vztah, vznikající při

pracovní činnosti v družstvu), je-li v těchto případech dána pravomoc soudu (§ 7 o. s. ř.).

II.

Z věcí rodinného práva rozhoduje samosoudce věci uvedené v ustanovení § 176 odst. 2 o. s. ř. a další věci péče o nezletilé výslovně neuvedené v § 176 odst. 1 a 3 o. s. ř.

Věci péče o nezletilé, vypočtené taxativně v § 176 odst. 1 a 3 o. s. ř., jakož i všechny ostatní věci upravené v zákoně o rodině, rozhoduje senát.

III.

Rozhodoval-li věc po 1. 1. 1970 samosoudce, ač měl rozhodovat senát, jde o případ § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a je dán důvod pro zrušení napadeného rozsudku. Nabyli-li takový rozsudek právní moci, je to vada, která je důvodem k obnově řízení podle § 228 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Rozhodoval-li po 1. 1. 1970 věc senát, ač měl rozhodovat samosoudce, není dán důvod ke zrušení napadeného rozsudku a nejde ani o důvod k obnově podle § 228 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

IV.

Ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř. neplatí pro řízení o výkon rozhodnutí.

K těmto závěrům došlo občanskoprávní kolegium Nejvyššího soudu ČSR z těchto důvodů:

Ad I.

Podle ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř. vždy rozhoduje senát – mimo jiné – ve věcech pracovních. Věcmi pracovními jsou zejména spory o nároky plynoucí z pracovněprávních vztahů, upravených především zákoníkem práce (§ 1 zák. práce). Kromě toho je řada dalších právních předpisů, které pracovněprávní vztahy upravují, jako např. zákon o prokuratuře č. 60/1965 Sb. (§ 40), ve znění zák. č. 147/1969 Sb., zákon o advokacii č. 57/1963 Sb. (§ 26) apod. Není tu rozhodující zařazení vztahu, z něhož spor vznikl, ale rozhodujícím je obsah tohoto vztahu. Proto pracovní věcí není jen věc z pracovněprávního vztahu, upraveného v odvětví pracovního práva, popřípadě do tohoto odvětví spadajícího, ale bude jí i taková věc, která vyplývá např. z družstevněprávního vztahu, půjde-li o vztah mezi družstvem a členem družstva, vznikající při pracovní činnosti tohoto člena pro družstvo, jež je svou povahou pracovní.

Závěr pro tento širší výklad podporuje i srovnání textu § 36 odst. 2 o. s. ř., který na jedné straně hovoří o věcech pracovních, na druhé straně však o věcech upravených zákonem o rodině, tedy v tomto případě okruh věcí je vymezen odkazem na určitý zákonný předpis.

Konečně je třeba mít na zřeteli to, že před senát přicházejí věci společensky významnější, takže v souladu s tímto závěrem je, aby věci svou povahou stejného společenského významu byly projednávány soudem v tomtéž složení.

O věci pracovní však nepůjde, nemá-li vztah, z něhož spor vznikl, takovýto charakter (např. spory o nároky ze zlepšovacího návrhu).

Věcí pracovní v uvedeném smyslu nepřestává být věc ani tehdy, jestliže je nárok uplatňován teprve po skončení onoho vztahu, z něhož vznikl (např. po skončení pracovního poměru uplatní pracovník nárok na náhradu mzdy). Věcí pracovní zůstává spor i tehdy, jestliže nárok, který je předmětem sporu, přešel na jinou osobu (organizaci).

Ad II.

Věci upravené zákonem o rodině projednává a rozhoduje o nich podle § 36 odst. 2 o. s. ř. vždy senát, nestanoví-li zákon jinak. O takový případ, kdy zákon stanoví jinak, jde v ustanovení § 176 o. s. ř.

Ustanovení § 176 odst. 1 o. s. ř., které novelizací nedoznalo změny, stanoví, že ve věcech péče o nezletilé rozhoduje senát o výchově a výživě nezletilých dětí, o styku rodičů s nimi, o omezení nebo zbavení rodičovských práv, o schválení důležitých úkonů nezletilého a o záležitostech nezletilého, o nichž se rodiče nemohou dohodnout. Do působnosti senátu patří tedy rozhodování o schválení důležitých úkonů nezletilého, zejména zmocnění k vedení sporu, odmítnutí dědictví, schválení dědických dohod, kupních a darovacích smluv, protože působnost senátu v těchto věcech je v ustanovení § 176 odst. 1 o. s. ř. výslovně uvedena.

Senát rozhoduje též o prodloužení ústavní výchovy po dosažení zletilosti a o zrušení ústavní výchovy podle § 176 odst. 3 o. s. ř. Vzhledem k tomu, že ochranná výchova, nařízená v občanském soudním řízení, plní úkoly výchovy nezletilých dětí, rozhoduje o jejím nařízení, prodloužení a zrušení senát (§ 86 tr. zák.).

V ostatních věcech péče o nezletilé, jež jsou jako příklad uvedeny v ustanovení § 176 odst. 2 o. s. ř., rozhoduje předseda senátu (samosoudce).

Tato ustanovení nutno chápat tak, že svým taxativním výpočtem senátních věcí péče o nezletilé (představující ovšem pouze část věcí upravených zákonem o rodině) vymezují též rozsah věcí samosoudcovských, jež jsou jako příklad uvedeny v ustanovení § 176 odst. 2 o. s. ř.

O všech ostatních věcech upravených zákonem o rodině rozhoduje senát. Je to zejména povolení uzavřít manželství (§ 13 odst. 1, § 14 odst. 1 zák. o rod., § 194 o. s. ř.), osvojení apod.

Ad III.

Zákon svěřuje v řízení před soudem rozhodování senátu nebo samosoudci (čl. 100 Ústavy, ve znění zák. č. 155/1969 Sb., a § 36 odst. 1 zák. č. 99/1963 Sb., ve znění zák. č. 158/1969 Sb.). Přitom senátu, jako kolektivnímu orgánu, svěřuje rozhodování ve věcech společensky významnějších. Proto, jestliže místo předsedy senátu nebo jiného soudce z povolání, jako samosoudce, rozhodoval senát, nemůže to být vadou, jež by mohla mít vliv na správnost rozhodnutí (§ 212 o. s. ř.). I za platnosti čl. 100 Ústavy a § 36 o. s. ř. před novelami (zák. č. 155/1969 Sb. a zák. č. 158/1969 Sb.) byly možné případy, kdy vedle senátu rozhodoval předseda senátu nebo jiný soudce z povolání, a ta okolnost, že rozhodl senát tam, kde měl rozhodovat předseda senátu nebo jiný soudce z povolání, nebyla považována za vadu řízení ve smyslu § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Proto také zákon výslovně nevyjádřil, že nejde o vadu této povahy. Není proto tento nedostatek důvodem ke zrušení napadeného rozsudku. Nejde ani o důvod k obnově řízení podle § 228 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

Tam ovšem, kde rozhodoval věc po 1. 1. 1970 samosoudce, ač měl rozhodovat senát, jde o případ, který má na mysli ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Zde jde o vadu, která má v odvolacím řízení za následek zrušení rozsudku, když soud prvního stupně nebyl správně obsazen a rozhodnutí samosoudce nemohlo nahradit rozhodnutí senátu. Tato vada je také důvodem k obnově řízení podle § 228 odst. 1 písm. d) o. s. ř.

V této souvislosti nelze přehlédnout, že mohou nastat i případy, kdy půjde o nároky, o nichž by měl rozhodovat jednak samosoudce, jednak senát. Např. v některých sporech člena JZD s družstvem může být současně uplatňován jak nárok souvisící s pracovní činností člena JZD v družstvu, tak nárok, který s touto pracovní činností člena JZD v družstvu vůbec nesouvisí. V takových případech bude třeba vždy rozhodnout v senátě. Jiné řešení by bránilo i rychlému, hospodárnému a účelnému

projednání věci (§ 6, § 100 o. s. ř.).

Ad IV.

Ustanovení § 36 odst. 2 o. s. ř. nutno omezit na řízení podle části třetí o. s. ř. a nelze je rozšiřovat na ostatní případy, kdy občanský soudní řád nařizuje rozhodnout v senátním obsazení mimo toto řízení. Tak tomu je při výkonu rozhodnutí (část pátá o. s. ř.), kde i nadále rozhoduje senát v případech § 266 odst. 1, § 268 odst. 1 písm. g), h), (§ 269 odst. 2, věta druhá) a § 290 odst. 2 o. s. ř. Je tomu tak proto, že se podle ustanovení § 254 odst. 1 o. s. ř. na výkon rozhodnutí užije obecných ustanovení občanského soudního řádu jen v případech, kde v části páté není ustanoveno jinak. Protože v této části jinak ustanoveno je, a protože § 254 o. s. ř. zákonem č. 158/1969 Sb. změněn nebyl, zůstávají ustanovení o rozhodování senátu v uvedených případech nedotčena.